

Afghaanse Windhond, Saluki, Sloughi. Oorsprong en achtergrond van hun gedrag.

Tekst: Elian Hattinga van 't Sant

De drie windhondenrassen uit de vergelijking van deze keer komen uit verre streken: Afghanistan, het Arabisch Schiereiland en Noord-Afrika. Hoewel er eind 19^e en begin 20ste eeuw af en toe honden uit deze verre streken opdoken in Europa, werden ze niet gelijk populair zoals bijvoorbeeld de Pekingeese. De Afghaan en de Saluki waren tot in de jaren dertig van de vorige eeuw nauwelijks bekend in Europa. De Noord-Afrikaanse Sloughi werd kort na 1900 beperkt in Europa gefokt. Sloughi's waren in die tijd ook in Nederland eventjes populair toen een kunstschilder, August Le Gras, enkele nesten fokte met honden die hij uit Noord-Afrika had meegenomen. In 1937 stonden er hier 340 Sloughi's geregistreerd. De Tweede Wereldoorlog betekende echter het einde van de Sloughi fokkerij alhier en de honden stierven compleet uit. Datzelfde gebeurde in veel andere Europese landen ook. Pas in de jaren zeventig kwam de Sloughi weer echt als ras om de Europese hoek kijken.

Namen

De namen Saluki en Sloughi lijken zo op elkaar dat er wel is geopperd dat deze rassen nauw verwant zouden zijn. DNA onderzoek van Barbara Wimmer heeft echter aan het licht gebracht, dat de Saluki en de Afghaan veel dichter bij elkaar staan en dat de Sloughi en Saluki minder gemeen hebben. Het Arabisch Schiereiland - waar de huidige Saluki vandaan lijkt te komen - en Afghanistan lagen dan ook verder weg dan Noord-Afrika en er waren in de 19^e eeuw weinig contacten met Europa. Door dit relatieve isolement van de Afghaan en de Saluki is in hun DNA dan ook nog veel van de oorspronkelijke gedomesticeerde wolvensoort te herkennen.

Handelscontacten

De Sloughi is daarentegen behoorlijk vermengd geraakt met Europese honden uit het Middellandse Zee gebied, zoals Galgo Espanol. Er waren dan ook tussen Marokko en Algerije, waar de Sloughi vandaan komt, en Europa veel meer handelscontacten. Marokko was bovendien tussen 1912-1956 een Frans protectoraat; Algerije was in 1830 door Frankrijk veroverd en werd pas in 1962 na een bloedige oorlog onafhankelijk. In de tijd dat de Fransen Noord-Afrika verlieten, werden veel Sloughi's door de Europeanen mee terug genomen en gebruikt voor de wederopbouw van het ras. Ze waren vermaard door hun trouw. Een droevig verhaal vertelt bijvoorbeeld hoe deze trouw Toggui, de Sloughi van een aldaar gestationeerde sergeant, noodlottig werd. Zijn baas besloot hem achter te laten bij een nieuwe eigenaar, toen hij naar zijn vaderland moest terugkeren. Tot tweemaal toe beet Toggui zijn riem door om de boot van zijn baas achterna te zwemmen. De eerste keer kon hij nog aan boord worden getrokken en worden teruggebracht naar het vasteland. Maar de tweede keer werd hij nog voor hij de boot kon bereiken onderschept door een krokodil en verdween hij onder de golven, terwijl het water langzaam een beetje rood kleurde .

Gazellen

De honden werden volgens de verhalen traditioneel gebruikt voor de jacht op gazellen. Bedoeïenen, de nomadische woestijnbewoners van Noord-Afrika en Arabië zouden ze

meenemen voorop hun kameel of paard om ze dicht bij de gazellen los te laten. De honden werden volgens de overlevering zeer gewaardeerd en vertroeteld. Ze kregen lekker hapjes en zachte plaatsen om te slapen.

Door de door industrialisatie veranderde levenswijze van de Bedouinen waren er in de 20ste eeuw in Noord-Afrika nog maar weinig van de oorspronkelijke Sloughi's over. De meeste raakten vermengd met dorpshonden die moesten zorgen voor bewaking, 'bérouches' genoemd.

Bouw

Hoewel de Afghaan en de Saluki genetisch dicht bij de eerste gedomesticeerde wolf staan, wil dat natuurlijk niet zeggen dat ze daar in rechte lijn ongewijzigd van af stammen. De eerste gedomesticeerde honden verspreidden zich tussen 10.000 en 5000 jaar geleden geleidelijk vanuit het Nabije Oosten over de hele wereld. Door genmutaties en selectie op bepaalde kenmerken ontwikkelden zich daaruit verschillende types, zoals de windhondtypes in Europa en Azië: snelle honden met de typische atletische windhondenbouw die vooral op het zicht jaagden en niet op hun neus. We kunnen alleen maar speculeren over hoe dat in zijn werk is gegaan. In de prehistorie werden de honden vermoedelijk gebruikt om kuddes op te jagen die zich vervolgens ergens vast liepen, zodat men ze met netten kon vangen. In open gebieden en op vlaktes had men daarvoor snelle honden nodig die hard genoeg konden lopen om kuddes met snelle hoefdieren, zoals antilopen en gazelles, volop in beweging te houden en in een bepaalde richting te drijven.

Zicht

Wellicht doordat ze geselecteerd zijn op zo hard mogelijk op het zicht achter iets aan te jakkeren, hebben windhonden als bijkomstigheid de motivatie verloren om hun neus te gebruiken om iets op te sporen. Als je met een windhond in een dicht bos loopt, hoef je dus normaal gesproken niet bang te zijn dat hij achter iets aangaat dat hij ruikt, zoals een konijnenspoor. Maar op open terrein triggert een wegrennende haas onmiddellijk het jachtinstinct van een windhond. En zie hem dan maar eens tegen te houden of terug te roepen! In volle vaart gaat een windhond achter zijn prooi aan, zonder ook nog maar iets – zoals een baas - te horen, net zo lang tot hij niet meer kan of zijn prooi te pakken genomen en doodgebeten heeft.

Gemiddelde

Ook al hadden windhonden globaal dezelfde bouw, in de details – zoals de stand en lengte van de oren en het type vacht - konden de honden behoorlijk van elkaar verschillen. Zo waren de Afghanen die bij de besneeuwde bergen van de Himalaya woonden veel dichter en langer behaard dan de honden die op de vlaktes woonden. De huidige Afghaan stamt dan ook af van kruisingen van verschillende types met een van elkaar verschillende vacht lengte. Ze zijn een soort 'gemiddelde' die met inteelt en lijnteelt zijn uitgebouwd tot een uniform showras. Daarbij zijn ze groter, eleganter en veel langhariger geworden dan de oorspronkelijke wat meer gedrongen en dicht - maar korter behaarde Afghanen uit het begin van de 20ste eeuw.

Engelsen

Opnieuw waren het de Engelsen die de Afghanen en de Saluki's in Europa introduceerden. Afghanistan bleef tamelijk geïsoleerd van het westen totdat de Engelsen in de 19e eeuw vanuit India probeerden om invloed in Afghanistan te krijgen voordat de Russen dat zouden doen. Het resulteerde in enkele Anglo-Afghaanse oorlogen, waarvan de laatste in 1919 werd uitgevochten.

De eerste Afghaan die in 1907 in Engeland op een show kwam, Zardin, trok de nodige bekijks door zijn exotische uiterlijk en zijn vreemde 'cowboy-trousered' beharing, zoals Clifford Hubbard het treffend in het *Book of the Dog* noemt. De toenmalige Engelse koningin Alexandra verzocht de eigenaar van de hond speciaal naar Buckingham Palace te komen om Zardin te kunnen zien. Hij zou uiteindelijk model staan voor de rasstandaard.

De echte opbouw van het ras lijkt te zijn begonnen toen in 1925 diverse honden meegenomen werden vanuit Kabul door Mary Amps, de vrouw van een Britse majoor. Met haar honden maakte ze nogal wat reizen in het Afghaanse en Tibetaans hooggebergte. Ze constateerde verheugd dat de honden zelfs op een hoogte van 5000 meter nog vol enthousiasme en energie achter een marmot aangingen.

Roofvogels

De honden werden volgens *The Book of Sports* uit 1843 gebruikt om, samen met tamme roofvogels, alleen of in paren te jagen op kleine, snelle, inheemse herten – die door Mary Amps aangeduid worden als *Abu Dashti*. Men liet de honden en roofvogels samen opgroeien, zodat ze aan elkaar gewend waren. De roofvogels werden getraind om de herten lastig te vallen, zodat ze minder hard zouden lopen, zodat de honden deze konden inhalen en doden. Dit deed men door het voer voor de opgroeiende roofvogels tussen de horens van een dood of opgezet hert te leggen. Daardoor doken de vogels gelijk naar de kop als ze een hert zagen en probeerden het op de kop te pikken. Zonder dergelijke hulp was het vrijwel onmogelijk voor de honden om de herten te pakken te krijgen.

Timide

De Afghanen in die tijd werden door de Engelsen getypeerd als nogal timide, wat door toenmalige Engelse kynologen geweten werd aan het isolement waarin de honden door Afghaanse vrouwen werden gefokt. Mary Amps deed dit verhaal echter af als een verzinzel: de honden groeiden gewoon op bij jagers. Hondenkenner Edward Ash vond het ook onzin, maar om een andere reden. Hij schreef in 1931 in zijn *Practical Dog Book*: “*It is, however, more probable that this shyness may be due to the dog not understanding the civilisation in which we live.*”, daarmee de ‘Britse beschaving’ ophemelend.

Oude Egypte

Nog onbekender dan de Afghaan was de Saluki, die rond 1930 ook wel bekend stond als de Perzische Greyhound of de Gazellenhond. De eerste Saluki's kwamen echter niet uit Iran – vroeger Perzië geheten - maar uit Zuid-Egypte. In 1895 liet de in het oude Egypte geïnteresseerde Florence Amherst, dochter van de eerste baron Amherst of Hackney, van daar uit een paar pupjes per boot naar haar huis in Norfolk verschepen. Als ras werd de Saluki echter pas wat populairder toen Engelsen na de Arabische Opstand (1916-1918) - waarbij ze aan Arabische zijde hadden gestreden - Saluki's uit Syrië mee naar Engeland namen. In 1923

werd de Saluki erkend, maar de Tweede Wereldoorlog maakte vrijwel een einde aan het bestaan van het ras.

Bedoeïenenhond

Opnieuw werd het echter opgebouwd met honden die afkomstig waren uit het Midden Oosten. Net als de Sloughi, was de langharigere Saluki een gepamperde Bedoeïenenhond, die gebruikt werd voor de jacht op gazellen, al dan niet ondersteund door roofvogels. Door zijn wat plattere voeten kon hij geweldig goed uit de voeten op zand. Zijn topsnelheid, 68 tot 75 km per uur, deed niet onder voor die van de allersnelste Greyhounds. Bovendien kan een Saluki de topsnelheid langer volhouden. Gelukkig is hij in het westen nooit als racehond populair geworden zodat hem het lot bespaard is gebleven om op jonge leeftijd te worden afgedankt of zelfs afgemaakt omdat de prestaties op de renbaan (gaan) tegenvallen.

Oliestaten

Dat laatste zou misschien kunnen gaan veranderen doordat de Saluki (en Saluki- Greyhound kruisingen) als racehond wel is (her)ontdekt in oliestaten zoals Qatar en de Verenigde Arabische Emiraten. Hoewel honden door moslims als onreine dieren worden beschouwd, wordt er voor de Saluki's een uitzondering gemaakt. Men organiseert er races waarbij grote prijzen, zoals auto's of grote geldbedragen te winnen zijn. Soms gebeurt dit gewoon in de woestijn, waarbij men een jonge gazelle een voorsprong geeft en vervolgens de honden er achter aan laat rennen. Er zijn ook officiële renbanen waarbij men ofwel een gazelle gewoon loslaat ofwel een kleine, levende antilope aan een takel hangt die aan een auto vastzit. Deze auto rijdt voor de honden uit, die over een afstand van 2,5 kilometer achter de bungelende antilope aanrennen. Deze laatste manier heeft als 'voordeel' dat de antilope er niet het leven bij laat, omdat hij aan het einde van de baan voor de honden kan worden afgeschermd.

Four wheel drives

Zodra de honden los zijn, springen eigenaars en toeschouwers bij hun familie in grote *four wheel drives* en rijden met de honden langs de renbaan mee. Soms zijn er in de openlucht ook grote tv schermen opgesteld waar men vanuit grote comfortabele loungebanken het verloop van de race kan volgen.

Inmiddels wordt de Saluki in die landen ook tot het cultureel erfgoed gerekend. In Abu Dhabi werd met overheidssteun in 2001 het Arabian Saluki Centre geopend. Daarbij is er sinds 2009 ook een Saluki racebaan. Saluki Centre heeft een beetje de functie van levend museum: men wil daar laten zien hoe de oorspronkelijke levenswijze van de Bedoeïenen was en hoe er traditioneel met roofvogels en Saluki's werd gejaagd. Er worden ook schoonheidswedstrijden voor de Saluki's gehouden. De honden worden hier (wel) raszuiver gefokt en naar het zich laat aanzien, nog steeds traditioneel vertroeteld.

Wetenschappelijke literatuur:

Boyko, A. R. et al. (2009) Complex population structure in African village dogs and its implications for inferring dog domestication history.
www.pnas.org/cgi/doi/10.1073/pnas.0902129106

Parker, Heidi G. et al. (2004). Genetic Structure of the Purebred Domestic Dog. *Science* 304, 1160-1164.

Parker, Heidi G. (2012). Analyses of modern dog breeds. *Mammalian Genome* 23, 19-27.

Het niet gepubliceerde onderzoek van Barbara Wimmer:

<http://sloughi.tripod.com/preserving/geneticswesterbredsiighthoundsgermany.html>

